

Saksutredning:

VR-SAK 7/15: VESTLANDSRÅDET OG EUROPA - EN STATUSRAPPORT OG ET VEIKART FOR ARBEIDET 2015-2016

Trykte vedlegg:
Utrykte vedlegg:

Europeisk politikk påvirker oss sterkt både generelt i Norge og på Vestlandet. Det er derfor viktig at vestlandsfylkene både er aktive i forhold til å påvirke ny EU lovgivning som setter rammevilkår på det regionale nivået, for næringslivet i vestlandsfylkene og for innbyggerne.

Påvirkning skjer gjennom organisasjoner som CPMR(Konferansen for Europas maritime utkantregioner – moderorganisasjonen til Nordsjøkommisjonen) /Nordsjøkommisjonen og KS' sitt internasjonale engasjement og også gjennom samarbeid med nasjonale myndigheter. Europapolitisk Forumer her sentralt, men også direkte kontakt med statsråder og departementer.

Internasjonal gruppe i Vestlandsrådet sin rolle i dette bildet er spesielt rettet mot å identifisere saker som er relevante for Vestlandet og som Vestlandsrådet bør behandle og gi uttalelser til.

Mange av sakene vil ut fra sin art bli fulgt opp av andre relevante faggrupper i Vestlandsrådet.

Saksframstilling

Rammedirektivet om energi og klima

For tida er bl.a. gjennomføring av EUs rammedirektiv om energi og klima 2020-30 en sentral oppgave for både nasjonale, regionale og lokale myndigheter, også i Norge. Dette var hovedtema på møtet i Europapolitisk Forum 3.november 2014. Her ligger det mange oppgaver for kommunene, men også for fylkeskommunene, både som regional planmyndighet, som eier av mange store bygg, og som regional utviklingsaktør.

Det ligger mange viktige politiske veivalg i arbeidet med klimatilpassing, som beslutning om risikonivå, prioritering av tiltak og vedtak av regionale planer.

Vestlandsrådet

Vestlandsrådet har ingen faggruppe med ansvar for dette området. Etablering av en slik gruppe bør vurderes, blant annet i lys av de siste klimahendelsene i form av virkningene av flommer og ekstrem vind i alle fylkene.

I en slik gruppe kan for eksempel forvaltningen av vannregionene knyttes tett mot kommunal innsats i forhold til flom- og andre klimarelaterte hendelser, både som forebygging og tiltak ved slike hendelser. Interreg-programmet for Nordsjøen har en egen prioritet i forhold til dette og det bør vurderes å ta initiativ fra Vestlandsrådets side til å organisere et Interreg-prosjekt rundt temaet, for eksempel basert på et regionalt nettverk der både fylkeskommunene og de mest utsatte kommunene deltar.

Energiunion

Et spesialområde i rammedirektivet er forslaget om en energiunion. Dette kan bety slutten på et kommersielt gassmarked i Europa hvor et velfungerende gassmarked er avhengig av at det finnes flere produsenter og flere kjøpere. Regjeringa er derfor i mot at EU etablerer et felles innkjøpskontor for gass. Vestlandsrådet kan bidra gjennom Nordsjøkommisjonen og CPMR til å fremme norske synspunkter i forhold til EUs organer på denne saken.

Europeiske transportnettverk – TEN-T og MoS

Europa er også i gjennomføringsfasen av kjernekorridorene i TEN-T – Trans-Europeiske Nettverk for Transport. Her er det satt ned regionale samarbeidsorganer, der bl.a. berørte regioner er med. Noen få av disse er med i CPMR/Nordsjøkommisjonen.

Videre er arbeidet med detaljering av sekundærkorridorene – regional tilknytning til kjernekorridorene – i gang. Her er det viktig at også norske regioner bidrar, slik at det blir god samordning mellom norsk infrastruktur og TEN-T. Norge er nå med i samarbeidet om TEN-T, men ikke i finansieringsordningen CEF (Connecting Europe Facility).

Kommisjonen har også satt fortgang i arbeidet med videre utvikling av MoS – Motorways of the Sea – den maritime delen av TEN-T, og har også invitert til regional medvirkning gjennom CPMR.

TEN-T og MoS er knyttet nært sammen, og alle TEN-T kjernekorridorer har havner som start- og endepunkter.

Vestlandsrådet bør følge dette nøye. Det kan skje gjennom samarbeide med Agderfylkene, som har tett kontakt med CPMR og leder Nordsjøkommisjonens arbeid med TEN-T og MoS.

Vestlandsrådet

Havner og grønn skipsfart

Et sentralt tema i EU er reduksjon av de store klimagassutslippene fra skipsfarten. Her er flere tiltak på gang, først og fremst overgang til mer miljøvennlig drivstoff, noe som stiller krav til omstilling/fornyning av skipsflåten og til anlegg på land.

Støy og utslipp fra skip i havnene er et annet problem, der landstrøm i havnene er én av løsningene.

Det er antakelig først og fremst gjennomdeltaking i prosjektarbeid at vestlandsfylkene kan bidra til gode løsninger på disse utfordringene.

Regionale strategier for bruk av Horisont 2020 programmet

Det er et utfordrende spørsmål hvordan Horisont 2020 og det europeiske perspektivet skal tas inn i de norske regionale forskningsprogrammer, og hvordan offentlige myndigheter på regionalt og lokalt nivå i større grad blir direkte involvert i H2020 prosjekter.

Horisont 2020 (H2020) er EUs nye program 2014-20 for (anvendt) forskning og Norge er gjennom EØS-avtalen en likeverdig partner i programmet.

Forskningsrådet og Utenriksdepartementet har hatt møter med de regionale forskningsfondene (RFF) om dette. I tillegg var dette en sak på møtet i Europapolitisk Forum 3.november 2014.

Selv om vestlandsfylkene sokner til to forskjellige RFF, kan det være relevant å se på felles initiativ for bedre samordning mellom regional og europeisk forskning.

Blå vekst

EU ser for seg at en stor del av veksten i økonomien framover skjer innen marine næringer, der både matproduksjon og marin bioteknologi, marin teknologi og marin energi er sentrale element.

Vestlandsfylkene har et stort potensiale, som bør utredes nærmere og også innarbeides i RFF strategiene. Bruk av Horisont 2020 programmet er trolig også et godt verktøy i likhet med Interreg 5B Nordsjøprogrammet. Interreg-programmene er EUs programmer for regional innovasjon og sysselsetting, og Norge deltar i flere av disse på lik linje med EU-landene.

I EUs strategi for blå vekst inngår også kyst- og maritimt reiseliv. Vestlandet har et stort potensiale for videreutvikling av Fjord-Norge og for annet kystbasert reiseliv noe som også gjelder cruisenæringen. Også her kan utviklingsprosjekt finansieres gjennom Interreg og H2020.

Vestlandsrådet

Norge forhandler nå om utvidet markedsadgang for fisk i EU og dette knyttes nå direkte mot forhandlingene om revisjon av Norges bidrag til EØS-avtalen. Utvidet markedsadgang kan ha store positive ringvirkninger for Vestlandet. Samtidig ønsker EU økt markedsadgang for landbruksprodukter til Norge, noe som kan ha til dels store negative konsekvenser for deler av Vestlandet. Vestlandsrådet må følge utviklingen i disse forhandlingene nøye og om nødvendig ta nødvendige initiativ overfor nasjonale myndigheter.

Regionalt selvstyre og regional myndighet og ansvar for gjennomføring av EU direktiver

CPMR er opptatt av at regionene skal spille en viktig rolle i gjennomføring av EUs politikk på relevante områder og kjemper for å beholde den sterke stillingen regionene har (bl.a. traktatfestet i Lisboatraktaten). Direkte og indirekte påvirker dette også norske fylkeskommuners handlingsrom og rammevilkår.

Dette er tydeligst i spørsmålet om regional statsstøtte som i Norge primært er den differensierte arbeidsgiveravgiften. EUs regelverk for regional statsstøtte får her direkte konsekvens for Norge. Det ble vi vitne til i 2013, da EU bl.a. innførte sektorunntak for regional statsstøtte som medførte at transport-, finans- og energinæringene ikke lenger kan få differensiert arbeidsgiveravgift i Norge.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har uttrykt bekymring for at EUs regler for regional statsstøtte vil bli ytterligere skjerpet fra 2021, bl.a. basert på konklusjonene i den 6. samørighetsrapporten.

Uavhengig av resultatet av den norske debatten om fylkeskommunenes framtid, bør Vestlandsrådet følge CPMRs arbeid så lenge nåværende tre-nivå struktur består.

Havbasseng/makroregional strategi for Nordsjøen

Europaparlamentet har bevilget penger til forberedende tiltak i forhold til en evt. havbasseng/makroregional strategi for Nordsjøen. Gjennom et samarbeid mellom DG MARE (EUs departement for marine og maritime saker) og Nordsjøkommisjonen/CPMR blir disse midlene benyttet til to stakeholder-konferanser, der den første primært er rettet inn mot marine/maritime interesser, mens den andre er tenkt å favne mer bredt.

Samtidig har styret i Nordsjøkommisjonen vedtatt å revidere Nordsjøkommisjonens eget strategidokument, North Sea Region 2020.

Det er naturlig at Vestlandsrådet arbeider aktivt med dette og leverer innspill og kommentarer til Nordsjøkommisjonens arbeid med revisjonen og til samarbeidet med DG MARE.

Vestlandsrådet

Digitalt fellesmarked

EU-kommisjonen har varslet at den i 2015 skal legge fram en omfattende 'pakke' om et digitalt fellesmarked. Detaljene er ikke på plass ennå, men den norske regjeringen ser dette som et framtidsrettet tiltak også for Norge. Vestlandsrådet bør se på hvordan dette vil påvirke det framtidige nærings- og bosetningsmønsteret på Vestlandet.

Som saksframstillingen viser er det flere viktige emner og saksforhold som bør ha Vestlandsrådets oppmerksomhet de neste årene. I forslag til vedtak er det foreslått saksområder som Vestlandsrådet anbefales å prioritere.

Forslag til vedtak:

1. De mest aktuelle områdene for politisk innsats fra Vestlandsrådets side i 2015 er innen:
 - Klimarelaterte tiltak
 - Felles energimarked i EU
 - Blå vekst
 - Digitalt fellesmarked
2. Vestlandsrådet vil 2015-16 fortsette deltakelsen i Europapolitisk Forum for å påvirke utforming og gjennomføring av relevant europeisk politikk for fylkeskommunene. Relevante saker til eller fra Europapolitisk Forum legges fram for Vestlandsrådet til behandling.
3. Vestlandsrådet ønsker de neste årene også å arbeide med utvikling av Interreg/H2020 prosjekter innen:
 - Prosjekter knyttet til innovasjon og jobbskaping
 - Kystturisme

Trond Nerdal
Fylkesrådmann

Odd Erik Hansgaard
Sekretariatsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.